

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm IX. Inter.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

nis, si pro appellante decernat, non tantum pronuntiabit male iudicatum & bene appellatum fuisse, sed insuper etiam jus adiudicabit possessori, qui se Dominum, aut quasi Dominum probavit, ita *Abb. hic. n. 7.* nam Iudex appellationis cum subrogetur Iudici à quo appellatum, debet reformare eius sententiam, seu ita iudicare, sicuti ille iudicare debuisset, *argumento cap. Raynutius 16. & cap. Raynaldus 18. de testamentis*, atque in casu huius Capituli, Iudex à quo, non tantum absolvere debuisset Capitulum ab impetitione laicorum, sed etiam eidem rem, seu jus adiudicare, dummodo super hoc lis etiam contestata fuerit, *vt. Felin. hic. notat colum. 1.*

2. Procedit autem hoc notandum secundum intellectum huius Capituli à pluribus approbatum, quod laici fuerint actores, Capitulum autem non tantum negarit ratione venditionis absque solennitate facta, domum debitam esse laicis, sed insuper petierit domum illam declarari à Iudice de jure ipsius capitulari esse.

Not. II. Consuetudo laicorum non censetur rationalis & legitime præscripta, per quam introductum esse contenditur, vt alienatio bonorum Ecclesiasticorum valeat absque solennitate jure Canon. requisita, ita *gloss. hic. verb. promulgavit, & verb. pra-iudicat. Gloss. in Clem. 2. verb. consentiente*, de rebus Ecclesiæ non alienandis. ubi ait: non valere consuetudinem, quod Prælatus alienet rem Ecclesiasticam sine consensu Capituli. *Ioan. Andr. hic in fin. & in c. Nulli. n. 5. de rebus Ecclesiæ non alienand.* Et esse communem doctrinam ait *Alexand. hic n. 21. & fuse eam tractat Felin. hic. n. 11.* Ratio est, quia consuetudo, quæ Ecclesiis damnosa est, tanquam irrationalis & Canonibus contraria reprobatur, *cap. 1. De consuetudine*, atque consuetudo, per quã solennitates jure requisitæ ad alienationem rerum Ecclesiasticarum tolluntur, merito damnosa Ecclesiis censetur. Ergò.

Quæres. Quomodo intelligi debet, quod dicitur in hoc capite. consuetudinem non posse prævalere legi, cum tamen consue-

tudo frequenter sit abrogatoria legis scriptæ.

Respondeo. Sensus est, quod consuetudo non possit prævalere legi resistenti, seu prohibenti eam introduci, propterea quod irrationalis & bono publico noxia iudicetur. Vide quæ docui *l. 1. tr. 4. c. 24. n. 4.*

CAPITVLVM IX.

Inter.

PARAPHRASIS.

Si causa aliqua iudici delegato commissa sit remotâ appellatione, isque sententiam iniquam ferat, rescindi debet, neque seruanda est, si iniquitatem manifestam contineat.

SUMMARIVM.

1. Admittitur appellatio, & rescindenda est sententia iniqua, licet causa fuerit appellatione remotâ commissa.
2. Contra sententiam notoriè iniustam, latam à iudice cui causa commissa est remota appellatione, agi potest per viam nullitatis.
3. Clausula; remota appellatione, tollit remedium appellationis, non autem nullitatis.

NOT. I. Si causa commissa sit, remotâ appellatione, & superior, qui commisit, existimet, sententiam iniquam latam esse, poterit non obstante illâ clausulâ appellationem recipere & sententiam rescindere. Quia licet clausula: *appellatione remota*, operetur id, vt Iudex à quo, appellationi deferre non cogatur, sed sententiam exequi possit (nisi appellatum sit ex causa in jure expressa *argumento. c. Pastoral. 28. §. Præterea. de off. delegati.* vel nisi appellatum sit contra sententiam, quæ manifestam continet iniquitatem, juxta *gl. in c. Ex conquestione. verb. post appellationem. de restitutione spoliatorum*), tamen Iudex, qui causam commisit, nequaquam impeditus est, quominus appellationem recipere, & de iustitiâ sententiæ prioris cognoscere, eamque rescindere possit. *c. Pastoral. 23. de appell. & legi potest. Vi debitus. 59. eodem tit.*

Not.

2 Not. II. Si causa alicui Iudici commissa sit, remota appellatione, isque sententiam notorie iniustam ferat, vel errorem in ipsa sententia exprimat, tali casu contra sententiam agi potest per viam nullitatis, idque in textu cap. significari videtur cum dicitur: quod condemnatus tali sententia stare non teneatur, cum ipso iure irrita sit *c. 1. hoc. tit.*

3 Corollarium. Clausula ea, remota appellatione non excludit viam nullitatis, cum ea nunquam exclusa censeatur etiam post latam sententiam, accedit quod dicta clausula opponitur ad tollendum remedium appellationis, idem extendi non debet ad remedium nullitatis, cum hæc remedia diuersa sint ait *Alex. hic. n. 4.* & colligitur ex *c. Licet. 14. de sententia excommunicationis in 6.*

CAPITVLVM X.

Tenor.

PARAPHRASIS.

Inter R. & M. controuersia erat circa matrimonium, num inter eos contractum fuerit, quæ causa Theatino Episcopo à Sede Apostolica commissa fuit, is virum à petitione mulieris, dum illa absens esset, absoluit, hoc cum intellexisset mulier, à Pontifice impetrauit, vt alteri Iudici committeret, qui causam cognosceret ac definiret, iste Iudex citauit virum, qui infirmitatem prætendens comparere intermisit, & nocte insequente aliam sibi uxorem copulauit, ea propter Iudex delegatus in eum excommunicationis sententiam promulgauit, postea verò se sistens eidem Iudici, absolutionem ab eo obtinuit, exhibuitque insuper literas Episcopi Theatini, ex quibus apparebat ipsum sententialiter à mulieris impetitione absolutum fuisse. Veruntamen quia mulier testes offerebat ad probandum, quibus dictus vir ipsam annulo dato publicè subarrhasset, dubitabat Iudex delegatus quid sibi agendum esset; Respondet Clem. III. quod non obstante absolutione illicita, quam Episcopus con-

tulit, in causa procedere, & viro sub excommunicationis pœnâ severè interdiciere debeat, ne ad eam, quam super induxit, accedat, priusquam causa decisa fuerit.

SUMMARIVM.

1. Infirmitas corporis vera & grauis excusat citatum à contumacia, nisi exercuerit actum non facile consistentem cum graui infirmitate. Qui tamen nihilominus ad euitandam pœnam contumacia audiendus erit, si probare voluerit se verè impeditum fuisse per infirmitatem corporis.
2. Subarrhatio publicè facta per annulū, olim introducebat præsumptionem matrimonii, hodie iudicatur matrimonium si in præsentia parochi & testiū, & si de eodem tractatus accedat, contrahendo verbis de præsentia.
3. Si subarrhationem antecedit tractatus sponsalium aut manus spontanea oblatio, intro ducit præsumptionem sponsalium.
4. Ad redintegrationem matrimonii male separati, quilibet è populo agere potest.

NOT. I. Licet corporis infirmitas, si vera & grauis sit, citatum excuset à contumacia. *l. Quæsitum. 60. ff. de re iudicata.* tamen hæc excusatio infirmitatis tollitur, si ille exercuit actum non facile consistentem cum graui infirmitate, nihilominus etiam hoc casu ad euitandam pœnam contumacia, audienda erit pars, quæ comparere intermisit, si probare voluerit (v.g. Medicorum testimonio *l. Semel. 6. Cod. de re militari. libro. 12.*) se verè impeditum fuisse per ægritudinem, quo minùs compareret. Ita *gl. hic verb. infirmitate. & verb. promulgasti;* Et applicari hæc possunt etiam ad Canonicorum absentiam à choro propter infirmitatem.

Not. II. Subarrhatio, quæ publicè facta est per anulum olim introducebat præsumptionem matrimonii, seu desponsationis de præsentia, vt docet *gl. in c. vlt. verb. subarrhauit. de desponsatione impuberum.* imò etiam hodie si in præsentia Parochi & testiū tractatus antecedit de matrimonio